

Dokumentační výstava o realizaci Pomníku Jana Palacha na Alšově nábřeží v Praze

Dům syna a Dům matky

16. 12. 2015 – 31. 1. 2016

Galerie hlavního města Prahy a Filozofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze

Vstupní hala hlavní budovy FF UK

Náměstí Jana Palacha 1, Praha 1

Autorka koncepce výstavy: Marie Foltýnová

Právě dokončovaný Pomník Jana Palacha na Alšově nábřeží je umělecké dílo amerického architekta Johna Hejduka (1929–2000), věnované městu Praze a československému lidu v roce 1991, doplněné pamětní deskou s básní Davida Shapiro *Pohřeb Jana Palacha*, kterou básník napsal bezprostředně po aktuálních událostech v Praze v lednu 1969.

House of the Suicide (Dům sebevraha) byl původně součástí 26 architektonických studií a kresebných návrhů z cyklu *Masques / Masky*, ke kterému se Hejduk vracel opakovaně v průběhu několika desetiletí. I když jsou to spíše architektonické útvary s humanoidními nebo zoomorfními prvky než modely domů, více plastiky než obydlí, mají *Masky* zvláštní místo v dějinách architektury. Hejdukovo poetické pojetí architektury ovlivnilo velkou řadu jeho studentů, kteří mnohé z jeho kresebných náčrtů architektonických struktur a objektů zkonstruovali. Hejdukovy Maškary / Domy / Projekty ve velikosti reálných staveb se tak objevily v mnohých světových centrech v Evropě – v Berlíně, Miláně, Londýně, v Oslu a Rize, i za oceánem – v Buenos Aires, v Atlantě, v Bostonu a Philadelphii. Nově zbudovaný Pomník Jana Palacha v Praze je ale prvním trvale osazeným sochařským dílem Johna Hejduka ve veřejném prostoru na světě, které bylo provedeno kompletně z nerez a speciálně upraveného železného materiálu – cortenu.

V České republice byly monumentální modely *House of the Suicide* a *House of the Suicide Mother* vystaveny na Pražském hradě v roce 1991 během první výstavy tohoto amerického architekta s českými kořeny „*John Hejduk – Práce*“, která se uskutečnila v Míčovně na základě pozvání prezidenta Václava Havla. Hejduk již během příprav výstavy věnoval návrh tohoto uměleckého díla městu Praze a lidu Československé republiky. Tehdy také byly objekty poprvé veřejně představeny ve spojení s básní Davida Shapiro *Pohřeb Jana Palacha*.

Dvojice plastik byla poprvé realizována skupinou studentů z Georgia Institute of Technology v Atlantě pod vedením profesora Jamese Williamsona v letech 1986–1990. Pro pražskou výstavu v Královské zahradě Pražského hradu byly v Čechách vyrobeny jejich dřevěné repliky, které byly umístěny na nádvoří vedle Míčovny. Vlivem povětrnostních podmínek byly tyto prototypy brzy velmi degradované, po roce 2000 musely být odstraněny.

Galerie hlavního města Prahy je jednou z nejvýznamnějších galerií v České republice, která se ve své výstavní činnosti zaměřuje zejména na moderní a současné umění. Shromažďuje, ochraňuje a odborně zpracovává umělecké sbírky hlavního města Prahy. V současné době GHMP vystavuje v osmi objektech: v Domě U Kamenného zvonu, v Domě U Zlatého prstenu, v Městské knihovně – 2. patro, v Colloredo-Mansfeldském paláci, v Domě fotografie, v Bílkově vile, v Zámku Troja a v Domě Františka Bílka v Chýnově.

O obnovení a postavení párových objektů Domů v trvanlivém materiálu se v Praze uvažovalo od roku 2002 v souvislosti s architektonickou soutěží „Úpravy Palachova náměstí s Alšovým nábřežím“, kterou vyhrál soutěžní návrh architektů Václava Králíčka a Stanislava Makarova. Původní návrh počítal s umístěním párových sochařských objektů Johna Hejduka do středu Palachova náměstí v blízkosti Filozofické fakulty Univerzity Karlovy, kde Jan Palach studoval, ale ve vítězném řešení již byly plastiky přesunuty na Alšovo nábřeží. Další návrh na umístění plastik na nádvoří novostavby budovy fakulty architektury ČVUT zpracovala Alena Šrámková, a přestože projekt fakulty byl realizován, ze záměru osadit tam Hejdukovy plastiky nakonec sešlo.

Dne 18. ledna 2012 schválila Rada hlavního města Prahy záměr výstavby Pomníku Jana Palacha a pamětní desky s básní Davida Shapiro na Alšově nábřeží v Praze 1, vedle budovy Vysoké školy uměleckoprůmyslové. Na jaře 2014 pověřil Magistrát Galerie hlavního města Prahy zahájením organizace stavby Pomníku Jana Palacha. Společnost The Estate of John Hejduk, která spravuje autorská práva k Hejdukovu dílu, poskytla velkoryse městu Praze veškerá licenční práva bezplatně. Podmínkou však bylo, že na realizaci pomníku se bude autorsky podílet a na celý projekt osobně dohlížet profesor James Williamson, z fakulty architektury Cornell University ve státě New York, který byl blízkým spolupracovníkem Johna Hejduka. Williamson se rovněž podílel na výrobě prototypů v Královské zahradě Pražského hradu v roce 1991.

Galerie hlavního města Prahy byla v roce 2014 pověřena úkolem monumentální dílo ve veřejném prostoru realizovat. Nový Pomník Jana Palacha na Alšově nábřeží byl zhotoven podle fotografií Hejdukova prototypu, výkresové dokumentace poskytnuté dědici Hejdukova díla a pod osobním dohledem profesora Jamese Williamsona. Konstrukční technickou dokumentaci podle Hejdukových a Williamsonových podkladů zhotovila architektonická kancelář MCA.

Veřejným výběrovým řízením byl na jaře roku 2015 vybrán výrobce a dodavatel Jan Kruntorád z Chotěboře, jehož zkušenosti z předchozích zakázek na výrobu uměleckých děl z kovu zde našly významné uplatnění. Veškeré detaily, součástky i konstrukce byly vyrobeny na míru, technická řešení konstrukčních prvků jsou jedinečná a originální. Ve výrobě bylo nutné nejprve najít a vyzkoušet správný technologický postup a materiál na mnoha vzorcích, než bylo vybráno definitivní řešení.

V říjnu 2015 dokončila Městská část Prahy 1 revitalizaci parku podle projektu architektonické kanceláře MCA, který vědomě navázal na výsledky předchozí architektonické soutěže z roku 2002. Proto se souběžně s přestavbou parku připravovaly základy pro budoucí pomník a nutné rozvody pro slavnostní osvětlení.

Během šesti měsíců se podařilo vyrobit všechny komponenty konstrukcí, které byly částečně smontovány ve výrobních halách v Chotěboři. Do Prahy byly plastiky převezeny ve dvou dílech, které byly osazeny na připravené základy. *Dům syna* je vyroben z broušeného nerezového plechu, *Dům matky* je vyroben ze speciálně upraveného železného plechu – z cortenu. Povrchová úprava cortenu potřebuje ale ještě několik týdnů vyzávat na místě trvalého osazení, než získá výslednou patinu ve správném barevném odstínu. Proto byly plastiky na Alšovo nábřeží umístěny měsíc před kompletním dokončením všech nutných prací. Slavnostní uvedení Pomníku Jana Palacha do veřejného prostoru se odehraje v sobotu 16. 1. 2016 při příležitosti výročí upálení Jana Palacha.

Galerie hlavního města Prahy ve spolupráci s Filozofickou fakultou Univerzity Karlovy připravila pro všechny

Galerie hlavního města Prahy je jednou z nejvýznamnějších galerií v České republice, která se ve své výstavní činnosti zaměřuje zejména na moderní a současné umění. Shromažďuje, ochraňuje a odborně zpracovává umělecké sbírky hlavního města Prahy. V současné době GHMP vystavuje v osmi objektech: v Domě U Kamenného zvonu, v Domě U Zlatého prstenu, v Městské knihovně – 2. patro, v Colloredo-Mansfeldském paláci, v Domě fotografie, v Bílkově vile, v Zámku Troja a v Domě Františka Bílka v Chýnově.

zájemce o bližší informace k historii a průběhu realizace Pomníku Jana Palacha dokumentační výstavu v prostorách vstupní haly FF UK, Náměstí Jana Palacha 1. Výstava je přístupná denně v provozních hodinách budovy. Vstup je volný.

Marie Foltýnová

V rámci Dne otevřených dveří Filozofické fakulty UK 16. 1. 2016 se uskuteční blok palachovských přednášek. Tomáš Halík promluví o smyslu Palachovy oběti, Petr Blažek o palachovských památnících a Miroslav Pudlák představí kantátu hudebního skladatele Jana Nováka věnovanou Janu Palachovi (Ignis pro Ioanne Palach). Jako zvláštní host dorazí americký básník David Shapiro, jeho báseň Pohřeb Jana Palacha inspirovala Johna Hejduka k vytvoření návrhu Palachova pomníku. Navečer se u busty Jana Palacha před hlavní budovou Filozofické fakulty UK uskuteční tradiční pietní akt. Více informací na www.ff.cuni.cz

Autorka koncepce výstavy: Marie Foltýnová

Dokumentační fotografie z roku 1991: Jaroslav Zastoupil

Dokumentace Atlanta: James Williamson

Konstrukční výkresy: architektonické studio MCA

Dokumentační fotografie z roku 2015: archiv GHMP a firmy Kruntorád

Grafické řešení: Linda Kriegerbecková

Redakce textů: Marta Nožková

Kontakt pro novináře: Michaela Vrchatová, +420 725 818 721, vrchatova@ghmp.cz

Další informace: www.ghmp.cz, [fb.com/GHMP.cz](https://www.facebook.com/GHMP.cz)

Mediální partneři: A2, Art and Antiques, Artalk.cz, ArtMap, ArtMix, ČRo Vltava, Literární noviny, Pražský deník, Radio 1, Rádio Classic

Galerie hlavního města Prahy je jednou z nejvýznamnějších galerií v České republice, která se ve své výstavní činnosti zaměřuje zejména na moderní a současné umění. Shromažďuje, ochraňuje a odborně zpracovává umělecké sbírky hlavního města Prahy. V současné době GHMP vystavuje v osmi objektech: v Domě U Kamenného zvonu, v Domě U Zlatého prstenu, v Městské knihovně – 2. patro, v Colloredo-Mansfeldském paláci, v Domě fotografie, v Bílkově vile, v Zámku Troja a v Domě Františka Bílka v Chýnově.